

Tussenevaluatie de Bibliotheek op school Harderwijk-Hierden

Opening CBS de Wegwijzer Harderwijk 7 oktober 2024

1. Inleiding

De bibliotheek is al lang niet meer enkel de plek waar je komt om je boeken te lenen. Als dé ontmoetingsplek voor alle bewoners van de Noordwest Veluwe is het juist een plek om vrijblijvend te bezoeken. Of je nu wilt lezen voor je plezier of wilt leren, voor inspiratie, een vraag of een ontmoeting komt; het mag allemaal en iedereen is welkom. Met al onze activiteiten en cursussen en met al onze partners, willen we ervoor zorgen dat

- Iedereen taalvaardig is
- Digitaal mee kan komen
- En de kans heeft zich een leven lang te ontwikkelen.

Met de Bibliotheek op school (dBos) willen we kinderen en jongeren stimuleren meer te lezen, thuis én op school. Het verhoogt het leesplezier en vergroot hun mediawijsheid. Want hoe ga je verstandig om met internet, sociale media en games? Met dBos werken ze spelenderwijs aan hun taal en algemene ontwikkeling. Ze groeien op tot volwassenen met meer mogelijkheden op de arbeidsmarkt en in het leven. Met dBos slaan scholen, bibliotheek en de gemeente de handen ineen. Het voordeel van een programma als dBoS ten opzichte van losse diensten, activiteiten of abonnementen is vooral een duurzame structurele samenwerking tussen de bibliotheek en de school. Dit maakt onder meer het volgende mogelijk:

- Jaarlijkse monitoring van de voortgang,
- Begeleiding, ondersteuning en kennisoverdracht aan leerkrachten,
- Het betrekken van de thuissituatie, van ouders bij leesstimulering.

Echter vraagt dit ook een investering van de scholen: een commitment voor minimaal 3 jaar, van de totale kosten van de samenwerking wordt de school € 14,50 (prijsniveau 2025) per leerling in rekening gebracht.

Eigen investering van de school houdt in:

- Bijdrage aan de jaarlijkse kosten,
- Inzet personeel van de school is voor eigen rekening,
- Aanvulling van de collectie van de schoolbibliotheek tot minimaal 5 banden is voor rekening van de school,
- Inrichting schoolbibliotheek (aanschaf meubilair, apparatuur) voor rekening van de school.

Sinds 2015 voert Bibliotheek Noordwest Veluwe het landelijke programma de Bibliotheek op School (dBos) uit op basisscholen in Harderwijk en Hierden. In 2021 heeft de raad ingestemd met een motie om het programma uit te breiden naar alle basisscholen die willen deelnemen. Inmiddels zijn 19 scholen aangesloten of in voorbereiding, met een leerlingengroei van 1919 (2021) naar 4064 (2025).

2. Doel van het programma

dBos stimuleert leesplezier en taalontwikkeling bij kinderen, met structurele samenwerking tussen school, bibliotheek en gemeente. Het programma draagt bij aan:

- Bestrijding van laaggeletterdheid
- Het verminderen van onderwijsachterstanden
- Versterking van ouderbetrokkenheid en taalrijke thuisomgeving

3. Financieel

Samenvatting

We gaan de komende jaren minder accountgesprekken voeren voor de opstart waardoor we meer ruimte krijgen voor de doorontwikkeling van dBos op scholen. Doordat we niet alle scholen hebben aangesloten zoals voorzien komen we nu met het geld uit.

Inkomstenraming

Jaar	Basissubsidie	Gemeentelijke bijdrage	Eigen bijdrage leerlingen	Totaal inkomsten
2024	€95.160.00	€132.400.00	€45.927.00	€273.487.00
2025	€95.160.00	€93.600.00	€54.766.50	€243.526.50
2026	€91.353.00	€93.600.00	€61.590.00	€246.543.00
2027	€91.353.00	€90.860.00	€63.643.00	€245.856.00
2028	€91.353.00	€90.860.00	€63.643.00	€245.856.00

Toelichting: de tabel toont de ontwikkeling van de drie belangrijkste inkomstenbronnen. De basissubsidie daalt licht vanaf 2026, de gemeentelijke bijdrage neemt af vanaf 2024 en

stabiliseert vanaf 2027. De eigen bijdrage van leerlingen stijgt jaarlijks. Het totaal aan inkomsten blijft vanaf 2026 stabiel.

Uitgavenraming (2024–2028)

Jaar	Expertise	Collectie	Digitaal portaal	Netwerk & Evaluatie	Onvoorzien	Totaal
2024	€180.353.00	€36.532.00	€10.300.00	€12.500.00	€10.000.00	249.685.00
2025	€180.353.00	€35.456.00	€11.950.00	€12.500.00	€10.000.00	250.259.00
2026	€180.353.00	€45.679.00	€11.950.00	€12.500.00	€10.000.00	260.482.00
2027	€180.353.00	€31.051.00	€11.950.00	€12.500.00	€10.000.00	245.854.00
2028	€180.353.00	€31.051.00	€11.950.00	€12.500.00	€10.000.00	245.854.00

Toelichting: De uitgaven zijn verdeeld over vijf categorieën. Expertise is de grootste kostenpost en blijft constant. De collectie piekt in 2026 door uitbreiding met drie nieuwe scholen. Het digitaal portaal is stabiel vanaf 2025. Netwerk & Evaluatie en Onvoorzien zijn vaste jaarlijkse posten. Vanaf 2027 is het totaal aan uitgaven in balans met de inkomsten.

4. Belemmeringen en kansen

- Geen structurele indexatie: Kosten stijgen, maar de motie voorziet hier niet in.
- Autonomie scholen: Deelname is vrijwillig; niet alle scholen kiezen voor dBos.
- In 2027 worden er vanuit het rijk gelden beschikbaar gesteld voor de landelijke aanpak Bibliotheek op school, het is nu echter nog onduidelijk hoe deze worden besteed en aan wie. De verwachting is dat dit ongeveer 29% van de totale kosten gaat dekken. Aanvullende subsidie blijft dus nodig voor de borging van deze aanpak. Hoeveel minder we dan nodig hebben voor de voortzetting van deze aanpak binnen Harderwijk en Hierden is nog ongewis. Najaar 2026 verwachten er hier mee informatie over te krijgen van het ministerie. Wij vragen u alsnog om toch over te gaan tot structurele borging met de notitie dat we hopen dat we dit vanaf 2027 kunnen afbouwen als er rijksbijdragen vanuit de onderwijsbegroting worden vrijgegeven voor deze aanpak in Harderwijk-Hierden.

5. Advies aan de raad

Om de continuïteit en kwaliteit van dBos te waarborgen, adviseren wij:

1. Structurele indexatie van het gemeentelijke budget vanaf 2026.

2. Verlaging van het structurele budget van €93.600 naar €90,860 per jaar vanaf 2027.
3. Versterking van ouderparticipatieprogramma's in lijn met de Aanpak Laaggeletterdheid.

6. Effecten van dBos in Harderwijk en Hierden

Het programma dBos heeft in Harderwijk en Hierden aantoonbare effecten gehad op het gebied van leesbevordering, bestrijding van laaggeletterdheid en het vergroten van kansengelijkheid:

Leesbevordering: Door structurele samenwerking tussen bibliotheek en scholen is het leesbeleid op 19 scholen versterkt. Er is een toename in het aantal leerlingen dat regelmatig leest, zowel op school als thuis. Het leesplezier is bij alle deelnemende scholen gestegen met een gemiddelde van 15% over 4 jaar en 17% in 2024. Hiermee liggen we 2% hoger dan het landelijk gemiddelde van deze aanpak. We hebben in de monitors kunnen zien dat sinds de invoering van de aanpak op scholen gemiddeld 63% van de leerlingen 1 à 2 cito-niveaus zijn gestegen. We zien in 2024 bij de laatste landelijke monitoring zelf een percentage van 68%.

Ouderbetrokkenheid: Via ouderparticipatieprogramma's worden ouders actief betrokken bij leesstimulering. Dit draagt bij aan een taalrijke thuisomgeving, essentieel voor de taalontwikkeling van kinderen. We doen dit onder andere door ouderavonden, inloopsprekuren voor beginnende lezers op scholen, koffieochtenden en workshops als letterpret waarbij een boek met opdrachten mee naar huis gaat in de onderbouw en leeschallenges in de midden en bovenbouw tijdens vakanties.

Bestrijding van laaggeletterdheid: In lijn met het uitvoeringsprogramma 'Aanpak Laaggeletterdheid 2021–2024' worden gezinnen met lage taalvaardigheid bereikt. Via pilots en gerichte ondersteuning worden ouders gestimuleerd om hun kinderen beter te begeleiden.

Onderwijsachterstandenbeleid: Scholen in wijken met lage sociaaleconomische status kregen prioriteit en zijn inmiddels allemaal aangesloten. Kinderen met een onderwijs- of taalachterstand profiteren van extra begeleiding en toegang tot actuele leescollecties.

Kansengelijkheid: Door het programma krijgen alle kinderen, ongeacht achtergrond, toegang tot boeken, leesbevorderende workshops en activiteiten en digitale middelen. Dit verkleint de kloof tussen leerlingen met verschillende thuissituaties.

De implementatie van dBos sluit aan bij gemeentelijke beleidsdoelen en draagt bij aan een inclusieve en taalvaardige samenleving in Harderwijk en Hierden.

Het programma dBos heeft aantoonbare positieve effecten:

- Leesbevordering: Vergroot leesplezier en stimuleert taalontwikkeling.
- Ouderparticipatie: Betrekt ouders actief bij de leesontwikkeling.
- Bestrijding laaggeletterdheid: Sluit aan bij gemeentelijk en landelijk beleid.
- Onderwijsachterstanden: Richt zich op scholen met kwetsbare populaties.

Deze effecten zijn bevestigd in de tussenevaluatie en sluiten aan bij het uitvoeringsprogramma Aanpak Laaggeletterdheid 2021–2024.

7. Slotopmerking

Het programma dBos is een bewezen effectieve aanpak voor leesbevordering, ouderbetrokkenheid en het terugdringen van laaggeletterdheid en onderwijsachterstanden. De voortzetting en versterking ervan vraagt om bestuurlijke en financiële borging. Wij vragen de raad om hierin opnieuw haar steun uit te spreken en het programma structureel te verankeren in het gemeentelijk beleid.

Bijgaand presenteren wij u het visuele verslag met ervaringen uit de praktijk van en door de scholen zelf in samenwerking met de bibliotheek. Deze informatie kunt u in cijfers en meet achtergrondinformatie ook terugvinden in onze vernieuwde factsheet.

Bijlage:

- Factsheet Bibliotheek op school Bibliotheek Noordwest Veluwe
- Filmpje Bibliotheek op school van en door de scholen <https://youtu.be/YK-GbmsESgo>